

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 20 DE SETEMBRE DE 1912

Núm. 1760 ————— ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

«EN LA CASA DE DIOS, SALE UNO Y ENTRAN DOS»

—Però ¿què pensa, don Lacandro? ¿No ho veu que'ns anem quedant en quadro?
—No t'amoinis; ara va bé: per cada *obrero* que'ns deixa, arrepleguem dos marquesos.

apa.

22 DE SETEMBRE DE 1912

XVII ANIVERSARI DE LA MORT
DE
Ignocent Lòpez Bernagosi

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA
dedica aquet record a son inoblidable fundador

CRONICA

EL REGIDOR D'AFICIÓ

Hi hà una mena de regidors que ho són purament d'afició. Ells no discorsegen; ells no intriguen, ni administren, ni fan política sectaria; ells sols fan de regidor, y'ls hi agrada ferne del matí al vespre, y que la gent s'adongui de que'n fan. Ab que'l public els vegi entrar, mudadets y seriosos, per la porta de la Casa de la Ciutat, en diades de sessió; ab que'ls municipals els saludin pels carrers; ab que tinguin ocasió de lluir l'insignia, solemniament, dues o tres vegades l'any, ja'n tenen prou pera exercir el carrec ab alegria y constancia.

Si hi hagués regidors vitalicis, ells en serien; doncs, pera esserne, estan disposats a esmersar diners y voluntat, y ab diners y voluntat es molt dificil que fins un ruc no logri lo que's proposa.

Són, aqueixos, aquells que van a la reelecció fatalment, acceptant tots els vots y tots els medis. Són aqueixos que procuren sempre formar part de qualsevol comissió, pera firmar dictamens y dir «jo opino», sense tenir opinió. Si algun company els contradiu, se defensen ab poques paraules: «Lo que acaba d'exposar *su señoría* no deixa d'esser una manera de pensar particular, tan respectable com la meva». Y s'aixarranquen en l'escó del Consistori, mirant enlaire, com qui ha dit una cosa definitiva.

Els *concejals* d'afició, quan un fracas electoral els foragita de la Casa del Comú, s'anaiguen, però continuen fent l'ofici de *concejal*. Segueixen anant a les sessions en calitat d'oients, saludant als porters y als agutzils, ab aires de protector afable, y segueixen *opinant y fent dictamens* en l'intimitat de la familia, a qui durant anys y anys ha tingut al corrent dels interessos publicos. L'esposa y els fills (sobre tot si'n té algun d'aventatjat que l'ajudi a fer els pressupostos y a redactar mocions sense ofensa de la gramàtica) solen

intervenir, alguns cops eficazment, en les decisions del Consistori.

—Papà—diu la nena,—posa peixos vermells al sortidor del passeig.—

Y el *papà concejal* demana peixos pera sanejar les aigües.

Generalment, el regidor d'afició's preocupa de coses per l'estil. Es ell qui fa posar un llum en alguna cantonada fosca; qui obté un pas *adoquinat*, pera que'l veí reumatic, company de dòmino, no's mulli els peus al traspasar el carrer; qui fa passar el carro de la neteja a una hora prudencial pera comoditat de la seva criada; qui excita al senyor Alcalde a perseguir als gossos, a conseqüencia d'un relat sentimental de la mainadera; qui denuncia petits abusos de petits comerciants que tiren aigua de bacallà al carrer, o posen un toldo massa baix, o embrassen l'acera ab aparells plebeus.

El regidor d'afició, a copia d'interessarse en les coses comunals, arriba a creure's propietari dels bens del Municipi. Y devé gelós de tot, ab aqueixa gelosia insoportable de l'hisenda en vaga, que no té altre afer, ni altra preocupació, que encaparrarse ab els nimis desperfectes de la seva hisenda. El regidor se passeja assiduament per les plasses y jardins del Municipi; somnia millores y les exposa ab amples gestes de reformador concient y enorgullit; allarga el bastó y senyala un punt llunyà; pica ab el peu a terra, indicantne un altre d'immediat; après fa cercles y paralelograms en l'arena del passeig, mentres els seus acompanyants—quasi sempre electors del seu districte,—aturats a l'entorn, aproben y admiren, silenciosos, tot aquell planejar sense conseqüencies.

Y el nostre regidor, quan va sol, fiscalisa. Si troba una punta de parís clavada en la soca d'un *plátano*, increpa al jardiner municipal; s'indigna davant d'un guarda-rodas escantonat; l'aixeta averiada d'una font pública el posa frenetic, y reputa tot això com obra vandàlica, mereixedora de castigs greus.

La seva satisfacció més gran la troba en demostrar en public qui es ell y l'autoritat que té. Fer descarregar un tamborell de runa, extreta sense el permís corresponent, entre la turba de tranzeunts embadalits, y poguerho explicar a la

esposa, en l'hora santament confidencial de la vesprada, es un goig inefable que l'indemnisava de totes les contrarietats inherents al carrec.

El regidor d'afició no més viu fortament agreujat quan s'aproxima el terme que la llei senyala pera esser substituït. L'incertesa d'una nova elecció no el deixa viure. A la nit, somnia, brasseja y pega; a la taula no menja. Es precis que la muller l'anima:

—Sossega't, tonto. ¡Si encara t'en manca un any y mitg!

Ell, emprò, no's distreu. Ho procura, recorreguent totes les obres que realisa el Municipi. Si s'escura una clavaguera, si's posa una llosana nova a l'acera, si s'empebra un tros de carrer, allí el trobareu, ficso, immobil, vigilant com un Argos; no més a estones destorba els obrers ab observacions inoportunes, y si atrapa a l'arquitecte l'obliga a llargues explicacions, perquè, en ultim cas, l'arquitecte també es un empleat de l'Ajuntament, sobre el qual ell té jurisdicció.

Aqueixos regidors no són pas els més nocius pera una ciutat. Són sers que compleixen l'impuls de la seva vanitat d'una manera modesta. Aspirar a regidor per fatxenda de fer de propietari sense propietats, de tenir criats sense esser amo, d'administrar sense cabals, de que l'ovirin malgrat no esser ovirador, de que'l respectin sense haverse guanyat el respecte y de que'l nomenin ab tot y no tenir nom, es ben insignificant, considerat com a terme suprem d'una vida.

Perdoneu als regidors d'afició totes les seves flaqueses; perdoneu-los, encara que manegin la mitja cana y al passar al costat vostre us mirin ab sobirania y els hi costi inclinar la seva testa autoritaria pera respondre al vostre salud.

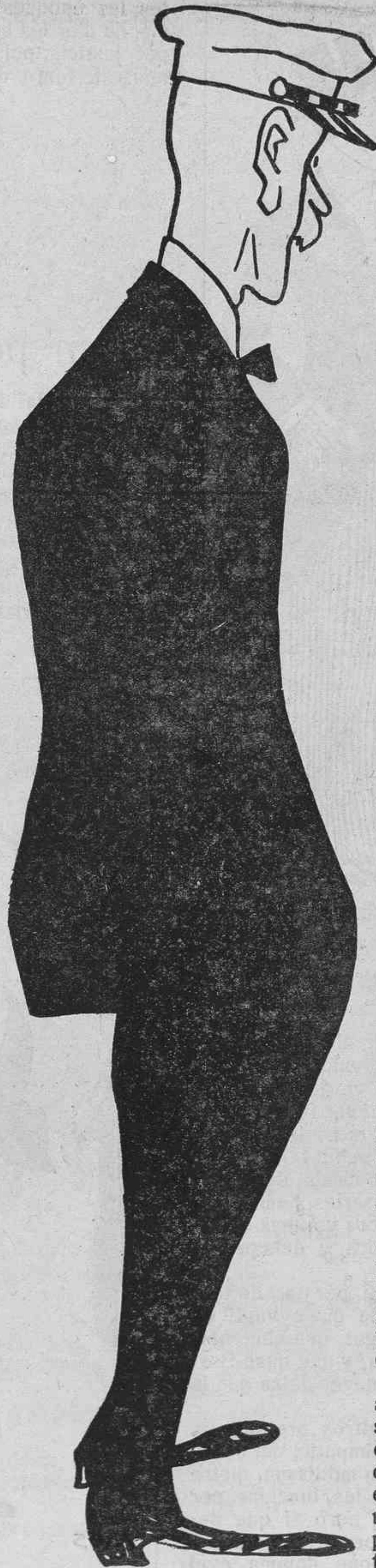
P. BERTRANA

Els enginyers industrials

Ben sabut es que, en aquet beneït país d'Espanya, de qualsevol cosa en fan un ministre. Però també passa, com a conseqüència, que'ls ministres fan qualsevol cosa; es a dir, allò que se'ls acut. Y si l'encerten, l'endevinen.

¿Per conveniencies y per intrigues de partit convé donar una cartera a tal poli-

EL CARRILAIRE

—¡Ja seria curiós, això, que'ls trens, parats, fessin més desgracies que corrent!...

tic? Doncs se li dona. ¿Quina cartera? La que primer ve a mà. Això tant se val. Fins posariem les mans al foc—y no'ns cremariem—que més de quatre vegades, la repartició de carteres, s'ha fet pel procediment de les palletes.

En aquesta forma un senyor determinat se troba ministre de tal ram y entra en funcions. Y com que no sab de que và, com que no es competent, com que cap orientació guia la seva tasca ministerial, a cada pas pren resolucions desbaratades y porta la pertorbació al seu departament.

Un exemple dolorós y indignador el tenim en el plet dels enginyers industrials, provocat per una imperdonable etzagallada del jove y ja desacreditat senyor Alba, avui ministre d'Instrucció Pública, com podria esserho de Gracia y Justicia o de Marina.

La qüestió dels enginyers industrials ha arribat a un grau de gravetat considerable y encara pot agravarse molt més, si el Govern no recula. Y's comprèn que sigui aixís, ja que's tracta de tot el pervindre d'una professió respectable y benemèrita, a la qual, potser sense pensarho, el pobre senyor Alba ha desahuciat.

Es conegut l'origen del conflicte. El ministeri d'Instrucció Pública dictà, mesos enera, una disposició, permetent als enginyers militars prestar els seus serveis a les industries civils. D'aquesta manera, el camp dels enginyers industrials, al qual aquets han entrat després de cursar una carrera que requereix profonds estudis y crescuts gastos, se troba de sobte assaltat y invadit pels enginyers militars, la missió dels quals no està, evidentment, en les industries de la pau.

Com que formen part de l'exèrcit, y per lo tant, tenen per aquesta banda un modo de viure, els enginyers militars estan en condicions ventatjossimes pera competir ab els enginyers industrials y pera desbancarlos. En aquestes condicions, ¿de què serveixen als darrers la possessió d'un títol y els sacrificis fets pera obtenirlo? Davant la disposició injustíssima del ministre, no té res d'extrany que'ls enginyers civils hagin protestat ab viril coratge y que'ls estudiants del ram s'hagin declarat en vaga y parlin d'abandonar la carrera.

El Govern, emperò, en comptes de reconeixer l'erro comès, comensà a fer amenaçes y a pendre mides represives, y a ofendre als professors de les escoles d'enginyers industrials que, per esperit de justicia y de solidaritat, se posaren al costat dels alumnes.

Ara sembla que's mostra mitg disposat a reparar el mal. Però exigeix, abans, la sotmissió, l'humiliació dels estudiants declarats en vaga. Al rectificar les seves disposicions, el Govern confessa el seu error. Mes no vol que sigui dit y imposa una previa rendició als alumnes sublevats, precisament a causa de les torpeses ministerials comeses.

No es facil que surtin ab la seva aqueix Govern y aqueix senyor ministre. Els estudiants d'enginyer tenen darrera seu tota

la classe estudiantil, que intervindrà enèrgicament en el plet, si es necessari, y tota l'opinió pública, indignada per les continues ensopegades de gent que fa de ministre sense saber la seva obligació.

¿En Max-Linder milionari?

Copiem y traduíem la nova de una jova y ja acreditada revista artística que's publica a Barcelona.

«¡Agárrense ustedes á un mueble!», com diria qualsevol critic xistós de *los Madriles*.

«La casa Pathé, en el contracte firmat per tres anys ab el popular artista Max-Linder, que pròximament visitarà aquesta capital (ija'l tenim aquí!), se compromet, per dit temps, a abonarli un milió de francs».

¿Eh? ¿Què'ls sembla?

El simpatic Max es mereixedor de totes les consideracions, de l'aplaudiment de tots els publics. Molt lluny del nostre anim el més minim intent de restarli ni una engruna de la seva gloria ben guanyada, però convinguem en una cosa, amics meus: ¿no resulta altament vergonyós que's dongui un milió de francs a un home, per haver fet el descobriment de provocar la rialla al public per medi de mueques y gestes caricaturescs estudiats; per haver sabut ferse seves les dónes ab grotesques actituds, y que, en cambi, se deixin morir, reduits a la més espantosa de les miseries, homes com el gran Garavaglia, homes consagrats en cos y ànima a l'art seriós, a l'estudi dels grans autors dramatics y dels pensadors més eminents?

¿No es digne del més absolut menyspreu, per part de tota persona mitjanament instruida, de tot home que's vanti de tenir un dit de cultura, aqueix public estragat que abarrota, a diari, cines y teatres de sarsuela insulsa, y que quan Barcelona es visitada per un gran actor extranger deixa que la sala s'ompli ab un centenar de persones?

Repetim lo dit abans. No es que nosaltres pretenguem treure gens de merit al treball de l'hoste simpatic, del popular Max-Linder, al contrari, n'hi reconeixem moltíssim, dintre la seva especialitat; creiem que comptarà les funcions per plens y ens en alegrarem de totes veres; però sí que deplorem, y tenim gust d'aprofitar l'ocasió pera ferho constar una vegada més, la general incultura que domina avui entre la nostra gent, que's té per avensada y intelectual y, donant tota l'importancia als espectacles de gènero infim, abandona al més negre oblit el gran art, el sublim art de to-

EN MAX-LINDER

—¡Soc el rei dels actors comics!

tes les èpoques... Barcelonins: aplaudiu, entusiasmeu vos, ompliu d'or les butxaques dels Max-Linder; però, per pietat, per justícia, pel bon nom de vosaltres mateixos, no deixeu morir de fam y de tristesa als Garavaglia!...

VENEZIA

Un personatge d'opereta

Muley Hafid ja no es a Fransa. Lo qual vol dir que s'ha tancat pera'ls nostres veïns l'aixeta gran de l'alegria.

¡Quín home, el tal ex-emperador!... Per temps y temps que passi, difícil serà que'ls súbdits de M. Fallières oblidin les tres o quatre setmanes que Muley Hafid ha viscut entre ells, encantantlos ab el seu aire infantil, fentlos esquinsar de riure ab les seves ocurrencies y, sobre tot, tornantlos galantment els diners que en pago de la seva admirable abdicació acabaven de donarli.

Tothom sab els pactes en virtut dels quals el soberà del Marroc s'avingué a baixar del trono de *sus mayores*.

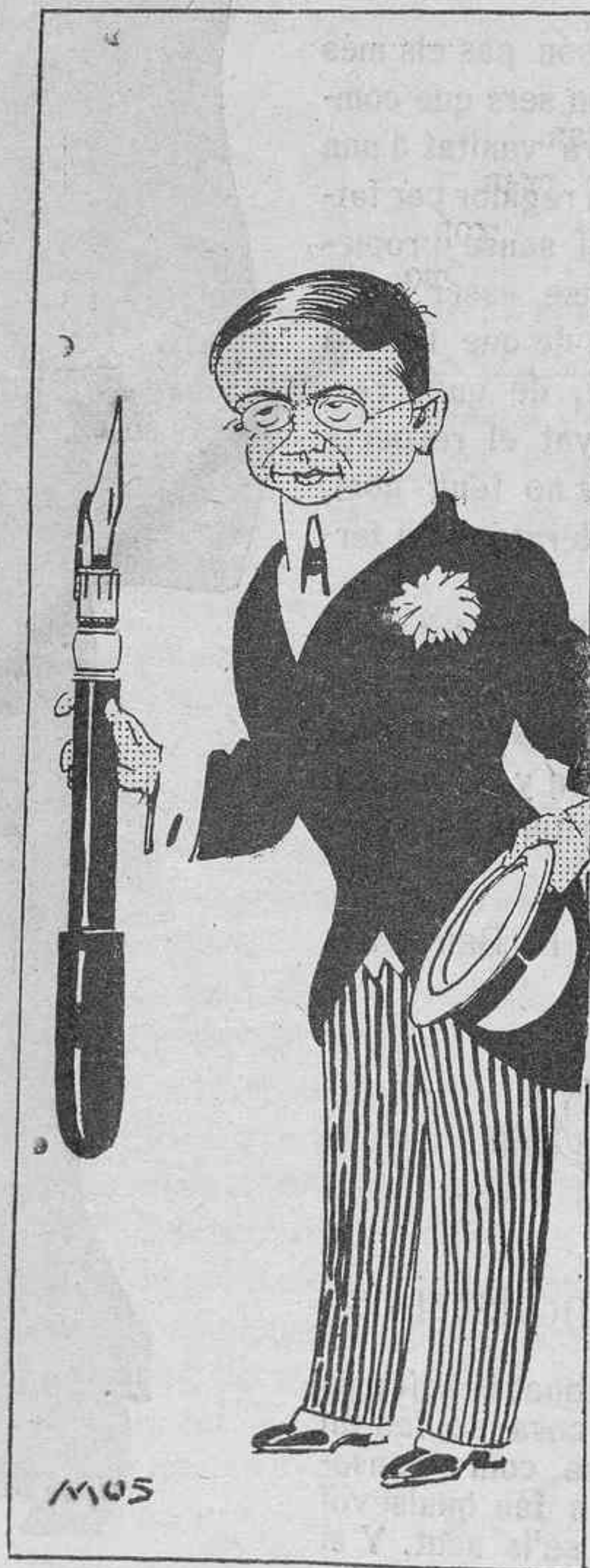
—Si renunciés a l'investidura imperial— va dirli Fransa—jo protegiré el teu país, t'entregaré 400.000 francs en el moment d'abdicar y, además, t'asseguraré, mentres visquis, una renda anual de 350.000. ¿Què't sembla?—

El brau Hafid ni va pensarshi. Parà la mà, s'embutxacà magestuosament l'import de... la «firma», y cap a Fransa faltan ex-sultans.

Allò va ser arribar y moldre. A les vintiquatre hores d'haver desembarcat, ja l'insigne Muley s'havia fet amo del cor de tots els francesos. Els 400.000 francs cobrats a Fez anavan saltant de la seva bossa y deixant al darrera seu un rastre lluminós d'inefable simpatia. Els diners no'ls donava, el moro; els llensava. ¡Li havien costat tan poc de guanyar!...

Passant per un carrer, un venedor de postals li oferia la vista d'un monument o'l retrato d'una tiple lleugera.

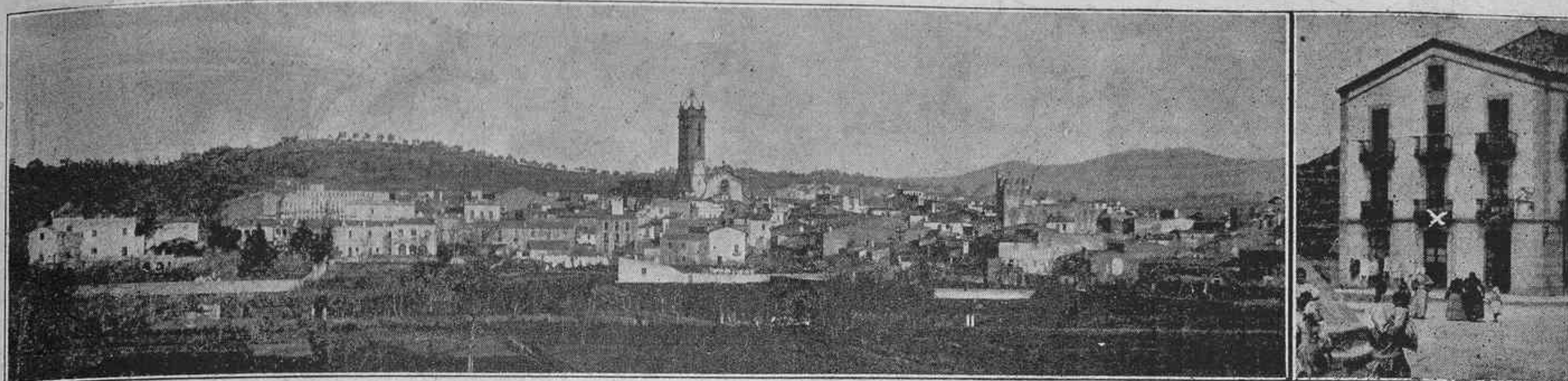
—¡Té!— Y li donava cent francs.

EN MAX-TORELL

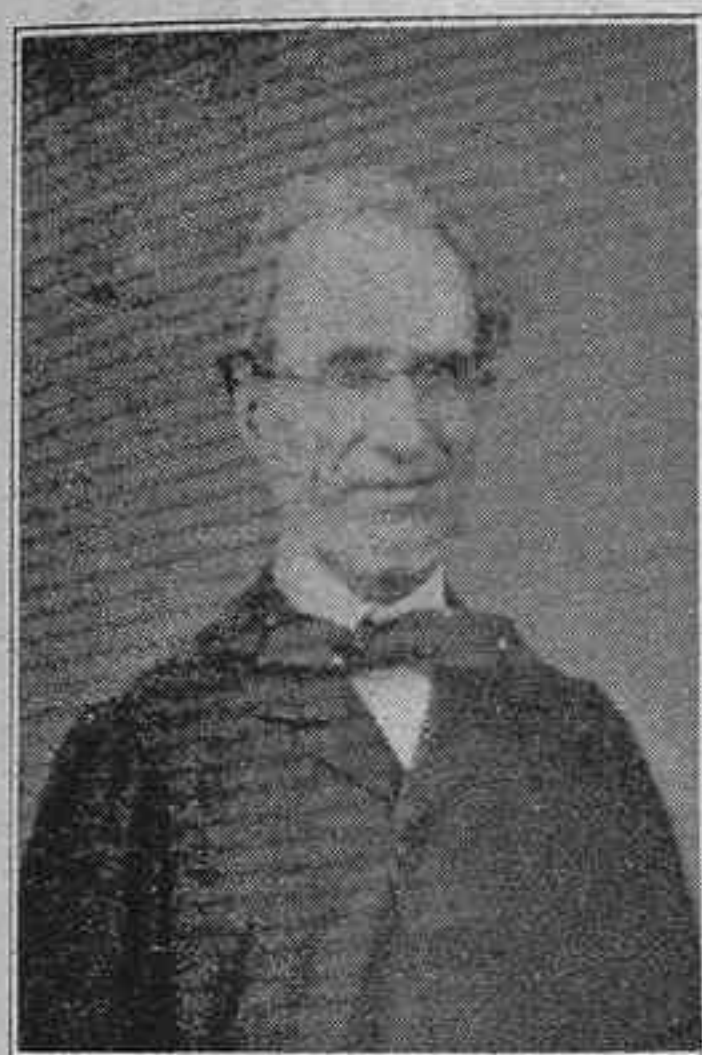
—¡Y jo el princep!

ACTUALITAT GRÀFICA. — INFORMACIÓ TRASCENDENTAL

Vista total de Saint-Loubés, població nadiua d'en Max-Linder.

Casa ont va neixer en Max-Linder

El pare d'en Max-Linder

La mare d'en Max-Linder

La dida d'en Max-Linder

En Max-Linder a l'edat de cinc anys y mitg

Al entrar al hotel, una florista li allargava una gardenia. Cent francs més.

Trobantse sa ex-magestat a Digne, una mosseta que al davant d'un grup de badocs estava contemplant-lo, va esclatar de cop en una rialla estrepitosa.

—¿De què rius, nena?—va ferli preguntar pel seu intèrpret.

—Me fa gracia que, sent tot un emperador, vagi sense mitjons—contestà ab picaresca sinceritat la criatura.

Y aquesta resposta li valguè una moneda d'or.

* * *

A Vichy, a París, a Versailles, per tot allà ont s'ha presentat, les mans foradades de Muley Hafid s'han fet immediatament cèlebres.

Fos lo que fos, util o no util, l'home havia d'adquirir tot lo que veia.

¿Visitava un estable?... Comprava vuit vaques.

¿El duien a un establiment de música?... Necessitava sis pianos.

¿Entrava en un garage?... Li feien falta dos o tres automobils.

Perquè, l'especialitat de Muley Hafid es fer les compres al engròs. Mai, de les coses, se contenta ab un sol exemplar. N'ha de comprar una dotzena, un centenar, un miler...

* * *

En Max-Linder en l'actualitat

Al hotel de Marsella ont últimament residia—convertit en diposit general de les seves adquisicions,—les caixes y els bultos hi entraven a carretades.

¡Y ab quina varietat d'objectes més graciosament pintoresca!...

En una de les últimes remeses arribades a la fonda, entre altres coses d'impossible enumeració, hi havia les següents:

Vinticin nines.

Trenta capsos plenes d'objectes de porcelana.

Deu gramofons.

Cent lliures de xocolata.

Tres màquines d'escriure.

Dotze lloros.

Vuit cavalls mechanics...

—Però, magestat, ¿què dimontri en fareu de tants trastos?—va preguntarli un periodista tafaner.

—Oh!—responguè el gran Muley ab adorable calma:—¿Tu't creus que n'hi hà molts?... Doncs encara potser me quedo curt.

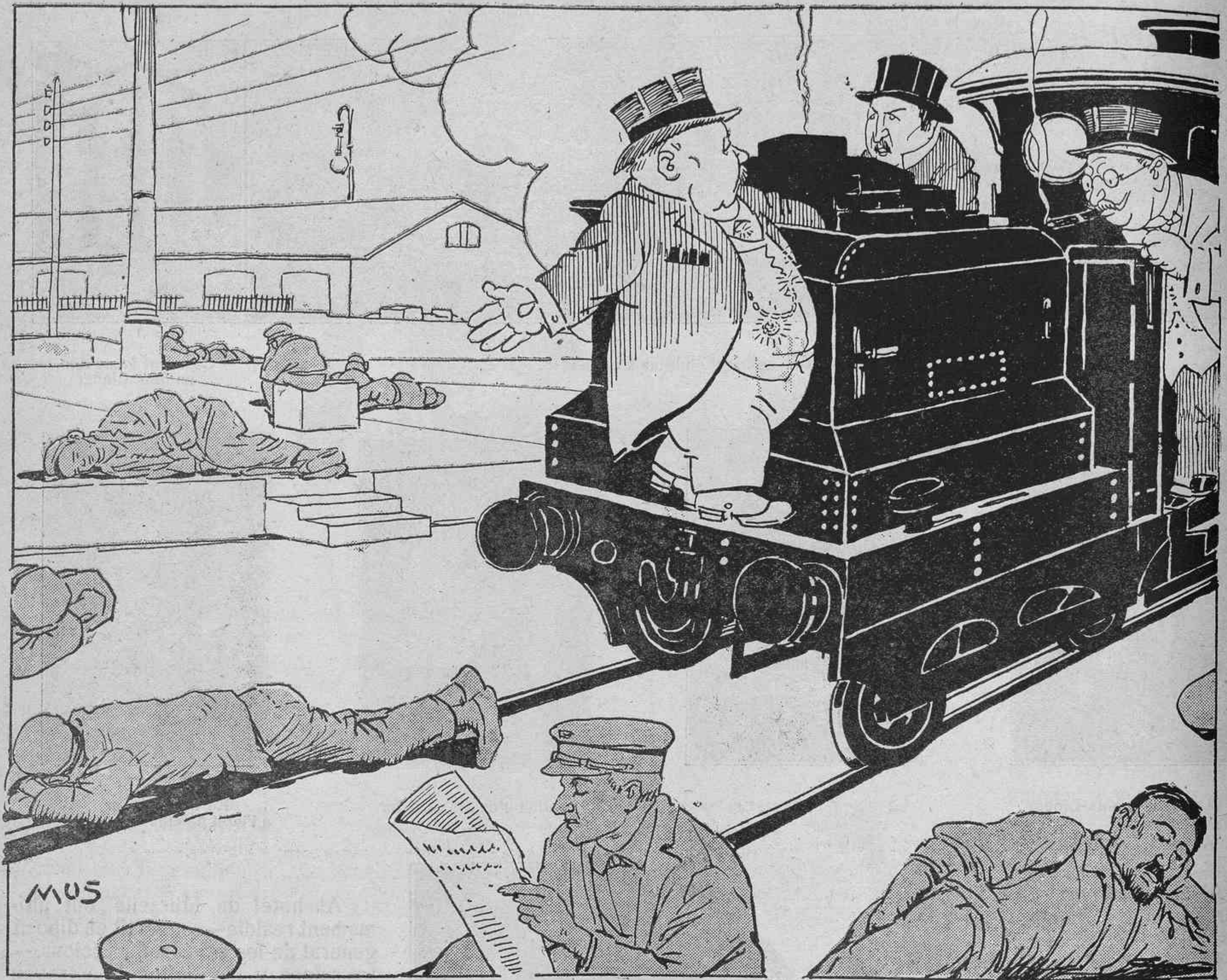
—¿Es possible?

—¡Vaia!... ¿Oblides que les meves dones són cent vinticin?...

* * *

Sigui com sigui, lo cert es que, entre vaques, xocolata, lloros, pianos, cavalls de màquina y gramofons, l'ex-sultà del Marroc s'ha gastat a Fransa seixanta mil duros y pico.

Y tots contents. Ell, perquè a més d'haverse divertit a

EL CONFLICTE CARRILAIRE

Conseller primer:—Si tant convingués també'ns ho podríem fer nosaltres mateixos... ¿no us sembla?
 Conseller segon:—Y sí, home, sí... ¡Tira al dret!

tot drap, s'ha proveït de quincalla y comestibles per una llarga temporada. Y els francesos, contents també perquè, entre regalos y compres, han fet esquitxar a Muley Hafid els diners que a primers d'Agost varen entregarli.

Ab tot, ¿qui està més en lo ferm?

Fransa, corrompent al soberà del Marroc pera ferse mestressa del seu imperi, en realitat no ha fet més que adquirir un lleó, brau y robust, que encara roda pel bosc y que no aixís com aixís deixarà cassarse.

En cambi, Muley Hafid, al embarcarse el dilluns en el *Mongolia* pera tornar a Tànger, de segur que pensarà:

—De lo cobrat, encara'm queden cent mil francs. ¿Y ademés 350.000 cada any?... ¡Rodi la bola!...

MATIAS BONAFÉ

Vandals de guardarroquia

—¿Ont anirem, que poguem fer bona trencadissa?—degueren dirse els vandals del carrer d'Aragó.

—Res més trencadís que'l vidre... Doncs, ja està dit, anem al carrer del Vidre.—

Y allí teniu, dilluns passat, un escamot de valents lerrouxistes, presentantse, encesos de furor belic, al «Centre Radical Intransigent», y allí veieu còm, després d'empèndreles a cops de garrot contra'ls vidres, els llums, els miralls, les taules, les cadires y la *vajilla* del servei de cafè, dominen per la forsa a dues pobres dones y a un home indefens y desprevingut, y se'n emporten, com a trofeu de victòria, el gran botí de guerra, consistent en una copa plena de cigarros, dels de quinze centims, y dues pessetes en calderilla.

Aqueixa gloriosa batalla del carrer del Vidre, guanyada heroicament pels esforços cossacs del 37 montat de l'ala dreta de l'exèrcit alexandri, y la consegüent batussa de mitja nit a Santa Madrona, seran de les gestes militars que formen època en els anys de l'història guerrera dels pobles.

Efectuada la terrible hassanya, els valents y soferts cossacs galoparen, en triomfal fugida, cap al carrer d'Aragó, no

parant l'embranchida fins a les mateixes portes del quartel general.

El governador de la fortalesa ja'ls esperava ab la rialleta als llavis, davant del seu nombrós estat major.

—General, ja tornem a esser aquí—diu el capità de l'es-camot, entrant tot satisfet al quarto de banderes.

—¿Còm ha anat la batalla?

—Molt bé.—

El general, emocionat, després de rebre el botí de guerra, consistent en la susdita copa plena de puros y les dues pessetes en calderilla, els estreny efusivament les mans a tots y els convida a fer un cigaló.

—¿Quantes víctimes heu fet?—pregunta, adalerat.

—Una, no més.

—¿Una?

—Sí, general. Un mirall, que l'hem trencat a garrotades.

—Bé, vaja, sí... Se comprèn, se comprèn... Us hi deveu haver vist a dintre vosaltres mateixos y... ¡es clar... es clar!.. ¡No n'hi havia pera menos!

GLOSARI

L'ILLA DE LA CALMA

XI

EL TRAMVIA DE LA PRUDENCIA!

Si venint de la Plassa de Cort, ont hi hà la Casa de la Vila, segueixes avall, per un carrer ample, y vas a la Costa de Sant Domingo, veuras una mula que tota sola va caminant xano xano.

Res la distreu del seu camí. No mira a ningú. Va fent el seu fet. Ab la quia's venta les mosques, que la segueixen y la pasturen, però ella, sempre ab el cap baix, camina que caminas, no para fins a esser al Born y, en essent al Born, s'atura.

A voltes espera cinc minuts, a voltes un quart y a voltes una hora, però la bestia es tan resignada que, si no vingués lo que ha de venir, allí s'estaria a peu dret encara que fos un parell de mesos, sense dormir, sense menjar y, lo més difícil en una illa, sense seure en cap cadira.

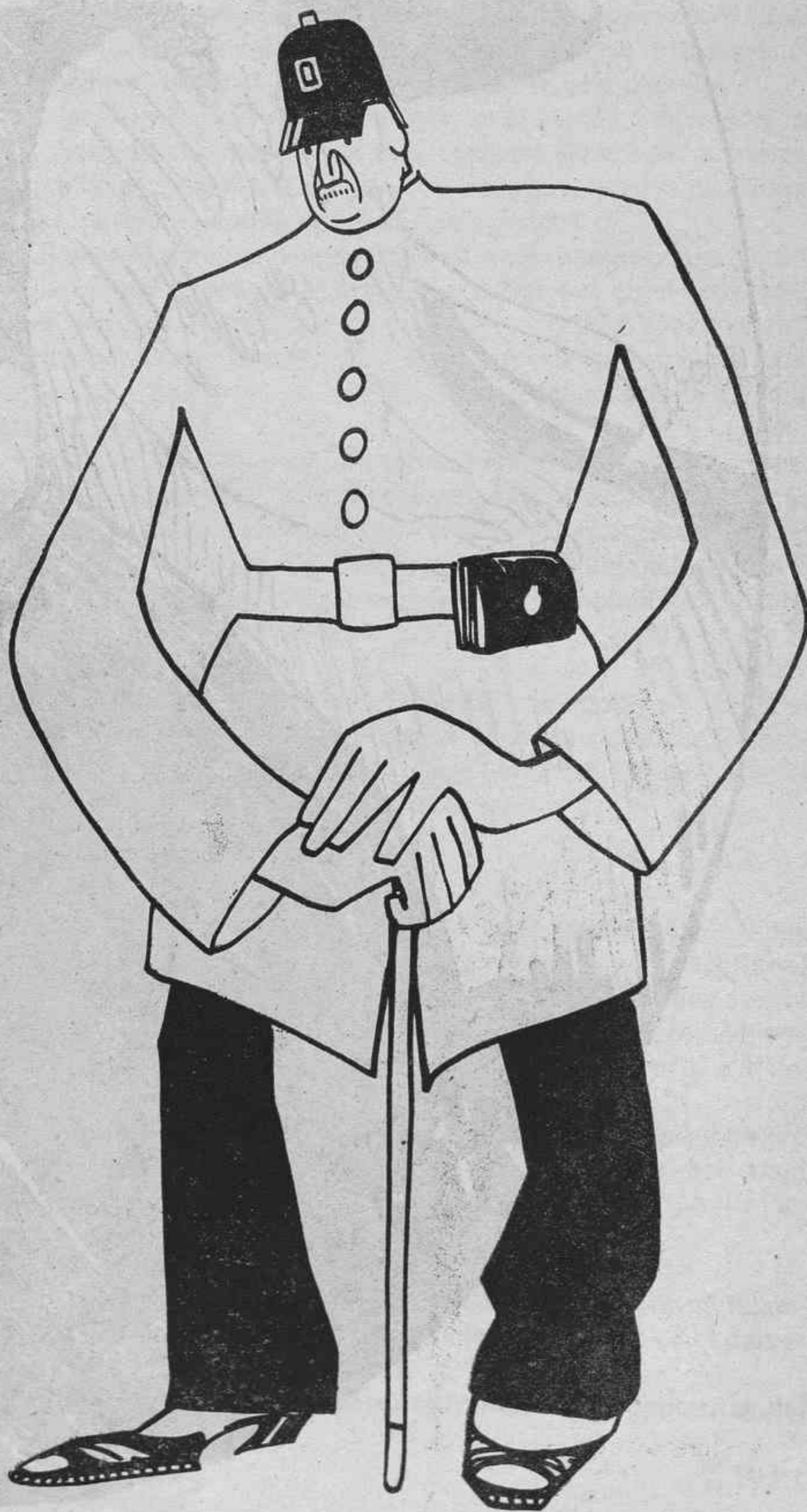
Aquesta bestia té una missió: esperar el tramvia del Terreno (perquè aquí a Palma també hi hà un tramvia), y aixís que arriba aquet tramvia enganxarse a la llarga al davant, pujar la Costa de Sant Domingo, tornarse a desenganxar, tornar avall (a peu) altra vegada; vinga esperar y vinga tornarhi, y sempre ab el tramvia a l'anada y sempre sola a la tornada; anar fent de llansadora, ab les mateixes mosques a coll com un pendol de rellotge que anés marcant l'hora de Palma.

Aquet rellotge va poc a poc; ningú té pressa a donarli corda; aixís es que quan la mula deixa les altres dues amigues pera que se'n vagin al Terreno, enduentse'n el veicol public, ningú té empenyo en anar depressa, y el qui'n tingués tampoc hi aniria.

Un cotxe, pera esser campechano y tenir bona conducta, no hi ha d'anar mai de depressa. La qüestió es no acalorarse y pendre's les coses ab sossego. Si no arriba avui, serà demà. Si les sopes se refreden, se mengem fredes y semblen coca. Si la familia passa ansia, per això es familia, pera passarne; y si un s'ha de quedar pel camí... val més això que pendre mal. El topament de dos tramvies aixís seria una cosa terrible.

Un tramvia d'aquets no es pera dur presses. Qui en dugui, que se'n vagi a peu, que arribarà més aviat. Més que una eina de fer camí, ve a esser una mena de casino o una reunió familiar pera tenir les seves converses.

Tothom qui puja's coneix.

A GAT VELL...

—¿Diu que l'Ardit s'ha casat?
Ja n'hi pot dar, Déu, d'infancia...
¡Eli rai, que es el director
de la Casa de Lactancia!

L'OBSESSIÓ DEL DIA

—¿Si't casaves ab en Max, series molt gelosa?... ¿Y per què?
—¡Tu diras!... ¡Un home que està entregat en cos y ànima a la *Cinta!*

Molts se donen la mà y se saluden.

—¿Còm està, madona?

—Molt bé, gracies.

—¿Y s'atlot?

—Ja es misser.

—¿Y s'atlota?

—Es a missa.—

Y quan s'han ben saludat y preguntat per la salut de tota la parentela, el cotxer dona una mirada als parroquians, pera veure si se'n ha descuidat algun, y aixís que veu que hi són tots descargola el frè y arrenca.

Tot el moll (més de tres cents metres) el passa al trot o a pas de marxa. El bestiar encara va lleuger y porta un pas que's veu que hi hà sang. Els mateixos clients se'n admiren. Hi hà una atlota que's mareja. Hi hà un senyor que diu prudentment:

—Ab aquestes velocitats dels temps moderns que ara correm, ens en anem al precipici.—

Y aixís que ja quasi hi serien, si no hi possessin aturador, n'hi posen, y el tramvia's para.

¿Què passa?

Passa... que reposen.

Se té d'empendre una pujada que té més de quaranta metres, y es qüestió de pendre embranzida, y abans d'embranchir, es clar, reposen.

El cotxer, doncs, com que ja sab que les besties tenen prudencia, aixís que les té ben al pas les hi deixa fer el seu fet, hi cargola el seu cigarro, sense per aià deixar el frè, perquè, aixís com an el tramvia li dona per anar endavant, si li dongués per anar enrera, a més del perill corregut, tornarien an el mateix lloc y haurien de tornar a comensar, y el temps es or, fins en les illes, y els amics ambulants de dintre aprofiten aquella calma pera contarse les seves coses. Una madona que porta dol diu que's distreu anant en tramvia pera no pensar ab el que «al cel sia». Una dòna's fa pendre el pols per un metge de la tertulia. Un pagès explica el seu plet. Y sense desgracies y ab salut, arriben al cim de la costa.

XARAU

(Seguirà)

¿Sermons an aquesta hora?

Tenen, els francesos, un capellà digne del país, com pocs n'hi hagin. Se diu Gaffre—el pare Gaffre—y posseeix el merit d'escaltar els seus sermons de frases pintoresques, de genials acudits y d'exemples deliciosissims.

El pare Gaffre, es popularíssim a Fransa. L'eco dels seus discursos ha rebassat y tot els limits de la frontera, y les seves

oracions són comentades, avui, ab fruició, a l'extranger, lo mateix que a casa seva.

No hi hà pera'l pare Gaffre res sagrat, ni té el seu lexic termes mitjos. Parla de política igualment que de socialisme, y, si embesteix un dia als rics, té l'endemà, pera'ls pobres, un floret de diatribes fortes com xurriacades.

El pare Gaffre troba petita la trona de les iglesies. Home a la moderna, li dona més aviat per les conferencies, y d'aquí que, per un regular, exerceixi el seu apostolat en les sales y les reunions públiques. Darrerament—fa tot just quatre o cinc dies—ha parlat, l'home, desde la tribuna del casino de la població de Saint Pair, una de les platges més en boga a Fransa.

El discurs, que res ha tingut que veure ab el sagrat sacerdoti, ha estat endressat a les senyores, qual afició a extremar els ornaments y a cridar l'atenció ha combatut ab una ardidesa y una claretat com poques vegades s'acostuma.

El parlament del pare Gaffre, havia despertat, per endavant, cert interès. S'havia dit que tractaria de *L'emancipació de la dòna*. Aquesta circumstancia y la reputació que com a orador l'acompanya, bastà de sóbres, a omplenar la sala d'oients.

A les primeres de cambi, se notà en el capellà l'intenció d'un bou. Aquesta vull, aquesta no vull, comensà el pare per anatematitzar plomes y sombreros, cotilles y enagus, pantalons y lligacames, mitges reixades y faldilles ab obertura.

El pare Gaffre parlà com un home experimentat, com persona que coneix el panyo. Ignorem el resultat que ab el seu sermó haurà obtingut. Sí sabem a hores d'ara que'ls seus coneixements sobre l'indumentaria femenina, tant exterior com interior, són vastíssims y que no hi hà, pera ell, recó ni reconet de la dòna en estat d'exploració.

Lo més gran del sermó sigueren, indubtablement, les comparacions. Els exemples, lo més divertit y picaresc. Figúrinse que censurà—en nom de l'estètica—certs sombreros, semblables—digué—als que porten els cavalls. «Res dic d'algunes cotilles—afegí,—que, lluny de contribuir y fer més visible la bellesa del cos, deformen y malmeten la naturalitat y la gracia de les línies...».

Al parlar de les faldilles trabades, especialment, abocà el pare Gaffre sac y perès. «¿Com es possible caminar?»—preguntava, enutjat fins a l'extrem.—«¿Com volen ballar?»—repetia dirigintse a les senyores que l'escoltaven.

Els diaris que han donat compte de la conferencia,—y han sigut boi tots els de Fransa—han fet constar que a escoltar el pare Gaffre hi anaren, aquesta vegada, menys homes que senyores. Afegeixen, també, que'ls primers tributaren al capellà una ovació de les més grosses. No diuen si les senyores s'hi sumaren.

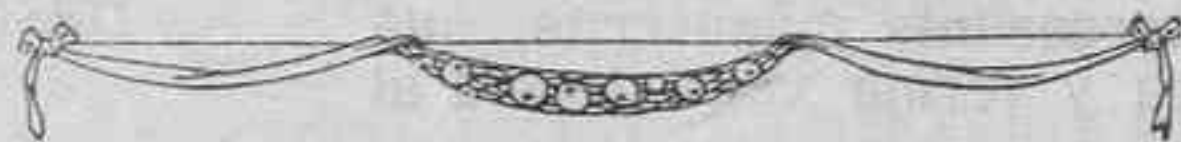
Lo més probable es que en això, com en tot, hi hagi de per mitg l'interès. Els homes aplaudirien la conferencia, per quant la doctrina en ella sustentada representa un rebaix en les factures.

Les senyores...

Juraria que al sortir del casino anaren corrents a cà la modista, a enterarse de les modificacions introduïdes en el darrer figurí.

Baldament fos, no més, pera contribuir a la popularitat del pare Gaffre.

BLET

TÍVOLI.—Demà, dissabte, comença la temporada de tardor, sense canvis importants o sensibles en la llista de companyia. De moment, no tenen altra estrena de veritable forsa que *La alegre Polònia*. No obstant, el quasi popular Vergés assegura que donarà totes les novetats que's vagin estrenant a Madrid, y tots estan animats pels millors auguris.

ESPAÑOL (Teatre Català).—La companyia del «Sindicat d'Autors Catalans» està definitivament formada y es hora, doncs, de posar al corrent dels datos oficials als nostres llegidors.

La temporada de teatre català serà de tres mesos justos y comensarà el dia 5 d'Octubre, probablement, ab l'estrena d'una obra pòstuma d'en Pitarra, *El campanar de Palma*, y d'una pessa, el títol de la qual no podem dir encara.

El personal artístic de la companyia del «Sindicat» es molt nombrós y triat d'entre lo que bonament s'ha pogut escullir. Heusaquí la formació complerta del quadro que ha d'actuarhi... si algun faranduler no se'n desdiu abans del dia de sortir a les taules:

Actrius: Emilia Baró, Antonia Verdier, Elvira Fremont, Antonia Baró, Dolors Plà, Carme Roldan, Ramona Mestres, Carme Buxadós, Pepeta Persiva, Emilia d'Enraigües, Carme Huguet y Antonieta Mestres.

Actors: Armengol Goula, Antoni Piera, Vicens Daroquí, Joaquim Viñas, Carles Capdevila, Ferran Bozzo, Domenec Aymerich, Avel·lí Galceràn, Rafel Bardem, Ramon Tor, Andreu Guixer, Miquel Sirvent, Salvador Cervera, Antoni Casanovas, Joan Bonet y Lluís Baró.

Primer actor y director: Antoni Piera.

Fins ara, el consell directiu del «Sindicat» porta rebudes les següents obres pera estrenar: *Jocs de guerra y d'amor*, farsa en un acte, d'en Antoni Muntañola; *El pare prodig*, drama en tres actes, d'en Pere Colomer; *El contrabandista*, comedia dramàtica en tres actes, d'en Josep Morató; *El triomf de la carn*, *L'auca del senyor Esteve* y *L'arma*, d'en Santiago Rusiñol, aquesta última en col·laboració ab en Burgas; *Els Segadors de Polònia*, episodi, d'aquet mateix autor; *Els innocents sacrificats*, tragedia en tres actes, y *L'amor irritat*, comedia, d'en Puig y Ferrer; *Senyora avia vol marit*, comedia en quatre actes, d'en Pous y Pagès; *Els solters*, comedia, d'en Crehuet; *La sagrada familia*, de l'Avel·lí Artís; una d'en Suriñac, una d'en Folc, una d'en Joan Mallol y algunes altres que en aquet moment no recordem.

Ademés, en Guimerà li ha fet absoluta promesa de donar una obra inèdita en tres actes, que no se sab encara si serà una tragedia o un sàinet, y l'Ignasi Iglesias, l'Apeles Mestres, en Gual, en Martí Gjol y en Carrión, tenen també, a punt d'entregar, interessants manuscrits, que donaran segura y ferma consistència al cartell.

S'ha de confessar que, pera donar l'abast a una curta temporada com serà aqueixa y haventse d'alternar les obres noves ab repertori, resulta ben nodrit y esplendit el cartell d'estrenes.

Fem vots pera que's *piadosos* enemics del teatre català, que esperen assistir a l'«enterro», s'enganyin tan de mitg a mitg que's trobin ab la sorpresa d'una ressurrecció triomfal.

NUEVO.—S'anuncia pera demà, dia 21, l'inauguració de la temporada de sarsuela y opereta castellanes, baix l'intelligent batuta d'en Robert, ex-ninotaire, empresari y director artístic, tot d'una pessa.

Per ell sabem que *La dama roja* y *La alegre Polònia* són els cavalls de batalla ab que, de moment, se compta, y que's posaran les obres ab l'esplendor de costum.

La llista de personal es de primer ordre; entre altres noms hi hem llegit els d'en Santpere, Viñas y Mir, que són de gran forsa.

Les senyores, lo milloret, lo més bonic y lo més exuberant de o que corre per aquí.

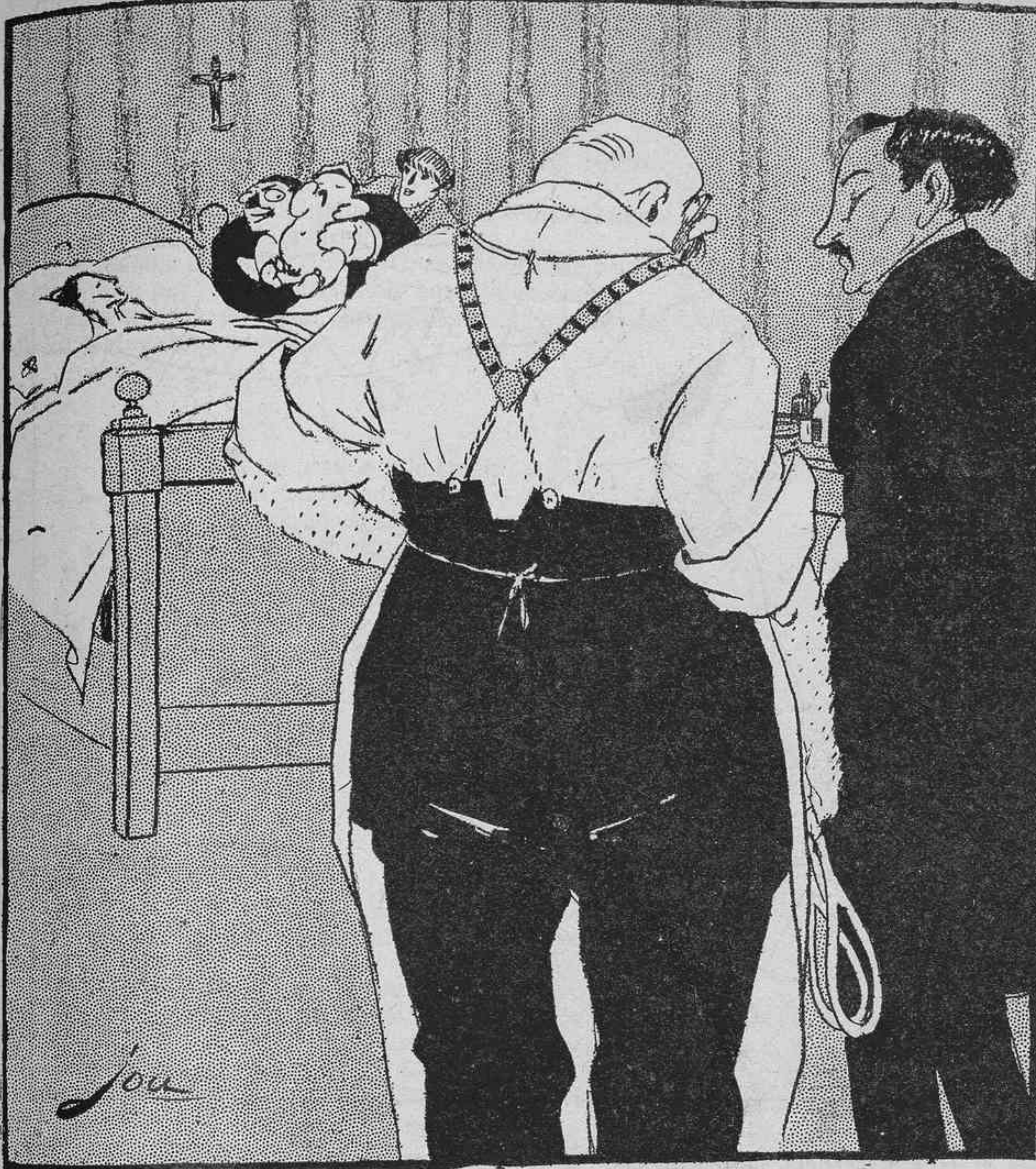
Bona sort, amic Picarín.

NOVEDADES.—Mentres estem impacients, esperant el debut del rei de la pel·lícula y de la cèlebre Napierkowska, han con-

DESDE L'ALTURA

—Y allò que ara tapa el carril... ¿què es?... ¿boira baixa?
—Oh, boira, boira... ¡potser serà tempestat!

ERRADA

—¡Vaja, el felicitó!... La criatura no pot semblarse més a vostè.
—¿Ah, sí?... Doncs, miri, es extrany, perquè jo soc el marit de la llevadora.

tinuat, entretenintnos uns dies y apassionantnos altres, els lluitadors de greco-romana.

Ara les lluites devenen més interessants, perquè s'estan disputant el campionat y s'han eliminat els dolents, quedant sols els fornits atletes, candidats al primer premi.

A l'hora en que escrivim són tres els que no han perdut encara cap combat: el negre Auglio, el suís de Riaz y l'espanyol Ochoa.

Es molt aventurat fer judicis sobre el resultat definitiu. Com que avui havia de debutar en Max-Linder, els lluitadors, pera acabar el campionat, han tingut de traslladarse al «Comic».

Y fins divendres que ve, que podrem dirlos qui es aquet fenomen prodigiós, conegut per Max-Linder. Per ara sols sabem que es petit, cosa que ha produït certa desilusió en molts cors tendres de damiseles, que se l'havien forjat un tipo arrogant.

ESQUELLOTS

HAN vist aont ha anat a refugiarse l'humor de Barcelona? ¶

A Cà la Ciutat.
Cada sessió del Excelentíssim Ajuntament es un devassall de broma y gatzara. En la de l'altre dijous, ab motiu de la des-

aparició de la ploma estilogràfica del senyor Martorell, no's va fer altra cosa que riure y dir xistos y prodigar l'ingeni a carretades.

Es clar que, obligats com estan a celebrar una estona de sessió, val més que'ls concejals s'entretinguin dient agudeses que no pas nomenant nous empleats inútils o derrotant sense tò ni sò els cabals de la Pubilla. Però, cavallers, hi ha que pensarho tot. Si'l saló de sessions del Ajuntament va, de dia en dia, convertint-se en lloc de recreo pel public, que té allí entrada lliure, ¿què serà dels centres d'esbarjo aont no s'hi entra sinó pagant? ¿Quí anirà als cines? ¿Quí acudirà als teatres?

**

Senyors concejals: vostès administrin, o no administrin o fassin lo que vulguin; però, per favor, no donguin tanta amenitat a les sessions que cada dijous celebren.

Els empresaris d'espectacles publics, avui ja prou en decadencia, els ho agrairàn... desde el fons de la taquilla.

A la plassa de Sant Agustí Vell, el divendres a la nit, s'hi ballaven sardanes.

Y com que en aquet món mai se balla a gust de tothom, uns quants joves kabilenys varen concebir la lliberalíssima idea de desbaratar la festa dels sardanistes.

Y, naturalment, s'armà allí un sagramental de mil dimonis, en el qual no hi faltaren cops de puny ni una que altra garrotada.

Total: que'ls escandalisadors no pogueren sortirse ab la seva.

Volien destorbar el ball, y el ball va continuar.

Després d'haverlos «fet ballar» an ells.

QUINA sòrt tenen els americans!...

L'obertura del canal de Panamà, que, com saben els nostres lectors, ha de facilitar el pas del Atlantic al Pacific, havia sigut senyalada pera mitjos del any 1914.

Però els constructors de l'obra s'han donat tan bona manya, que ara anuncien que l'inauguració podrà efectuar-se ab tota seguretat al comensar l'Octubre del 1913.

Ben al revés de lo que'ns succeeix a nosaltres.

Aquí havíem de construir una Casa de Correus en tres anys, y ja quasi pot dirse que'ls tres anys han passat y encara no s'ha comensat ni a dibuixar el plano.

Y es d'esperar que, ab la marxa que porten les coses, dintre de tres anys més estarem de la mateixa manera que avui.

ELS radicals no estan conformes ab lo de que en la confecció del Pressupost, tinguin les Cambres de Barcelona intervenció.

Sempre havem vist que, als carteristes, la policia'ls hi fa pò.

NOTICIA, noticial!...

S'ha descobert una nova estrella ab quí!...

Ara com ara, sembla que la grandíssima—totes són grandíssimes, aquestes estrelles—està rodant per l'altra part del món,

REMIGUÉS

FÉMINES

—¡Caratsus, noia, que vas lligada!
—Ja veuras, segueixo la moda: a Espanya encara no hi estan per la llibertat de cults.

causant l'admiració del public intel·ligent d'Australia, de Nova Caledonia y de les isles Filipines.

Però en breu apareixerà en el nostre cel y tindrem el gust de veurela y de saber quina classe de calamitat *resigna*.

**

¿Serà una peste?... ¿Serà una guerra?... ¿Serà simplement un nou emprèstit municipal?

Quan el cometa sigui aquí, ja procurarem interrogar sobre l'assumpte a algun d'aquets senyors que parlen ab el sol y la lluna y's tutejen ab les estrelles.

EN temps de revolució,
hi hà qui, per lo regular,
no ha fet mai demostració
de *valor* en singular.
Y es que, l'home, consegüent
ab sa idea radical,
considera més prudent
tenir *valors* en plural.

GRAN escàndol, el diumenge, a les Arenes.
¿Motiu?

Quasi podriem explicarlo cantant allò tan sapigut:

«Van sortir sis toros
que van ser dolents...»

Sinò que, diumenge, no's va cremar res.

Comedit y enraonat, el *respectable* va contentarse ab arrancar unes quantes baranes de la plassa y tirarles al *redondel*, en companyia d'una regular quantitat de rosegons de pa y botelles vuides.

**

L'Associació de la Premsa diaria, patrocinadora de la corrida, s'està coronant de gloria...

Però com que ja algun apreciable confrare, posant valentment el dit a la llaga, ha confessat que això no pot anar, en compte d'extendre'ns en consideracions sobre la materia, lamentem sincerament el desastre del diumenge, fem vots perquè l'Associació de la Premsa organisi les seves festes en altres llocs que en el circo taurí de la Gran Via, y, ja que en la *Gran Via* ens trobem,

¡punto final!

MOSSÈN Estebanell—gran amigatxo
d'en Pich, el lerroxista
diputat provincial y electricista—
té coses grosses, veritablement.
Ab motiu de la festa de diumenge,
de que es home de llums volguent dar proba,
la seva iglesia de la Bonanova
va fer enllumenà elèctricament,
y al Pare Recolons, gran predicair,
va contractar per predicà'ls sermons.

Sent de Mossèn Estebanell l'idea,
va sê una gran idea. ¡Recolons!

SE troba a Catalunya el cèlebre pare Algué, director de l'observatori de Manila.

El sabi mossèn es l'inventor del *Barociclòmetre*, aparell anunciador de tranguils y tempestats.

Recomanem als xinos de la «Casa del Pueblo» no deixin de contractarlo pera una conferencia barociclomètrica.

Veiam si aixís, a l'ultim, se voldran convencer de que pera ells *la tempesta é vicina*.

EN un piadós telegrama,
el Cabildo catedral
demanà an en Canalejas
que, sa influencia interposant,
procurés que'ls ferroviaris
tinguessin facilitats
per, complí ab la santa Mare
Iglesia y un bon jornal.
Agraits, els ferroviaris,
es de creure que diran:
—Lo primer, tant se'ns en dona;
¡lo segon es lo important!

SECCIÓ Picaresca.

El tinent d'arcalde del districte octau ha penyorat, en vuit dies, la friolera de vuitanta automovils, per portar una marxa major a la permesa.

¡Magnific! ¡Aquet senyor tinent d'arcalde es un angel!

Si aquesta *corrent es continua*, si no es *flexible* ab els infractors de les ordenances municipals, la seva *energia* y activitat seran d'una eficacia *positiva*; però...

¿Vol dir que està ben net de culpa, l'ex-fabricant de coberts d'alpaca, marca *Porquet* falsificada, pera tirar la primera pedra?

¿Ja sab bé si el seu auto ha portat sempre la marxa reglamentaria?

Ens fa por que, sincerament, la resposta fóra *negativa*.

**

El propi senyor—al que hem calificat d'«angel» més amunt y, donada la seva afició a les *faroles*, podem també afavorirlo ab el dictat de *farolero*—presentà darrerament a la Comissió d'Aixamplis una moció pera que's formulí'l projecte y presupost pera instalar al carrer de Pelayo una gran farola artística...

—Y *elèctrica*, ¿oi?—

¡Ja't coneixem, herbeta! ¡Feste *repicar!*

**

De totes maneres y tenint en compte que'ls esmentats serveis són dos actes meritoris que, junt ab els molts altres realisats per aquet *pronom*, constitueixen un *timbre* de gloria pera Barcelona, proposem a l'Ajuntament que voti la quantitat de dues centes pessetes pera comprar una corona—que podria escullir avui el mateix perfecte—y, el dia que aquet se mori, l'Ajuntament en corporació la dipositi en la seva tomba.

LEGEIXO en les prempses:

«Los basureros han vuelto a tener otra conferencia con el Alcalde».

¡Pobre senyor Sostres! Cada quatre dies, els escombriaires.

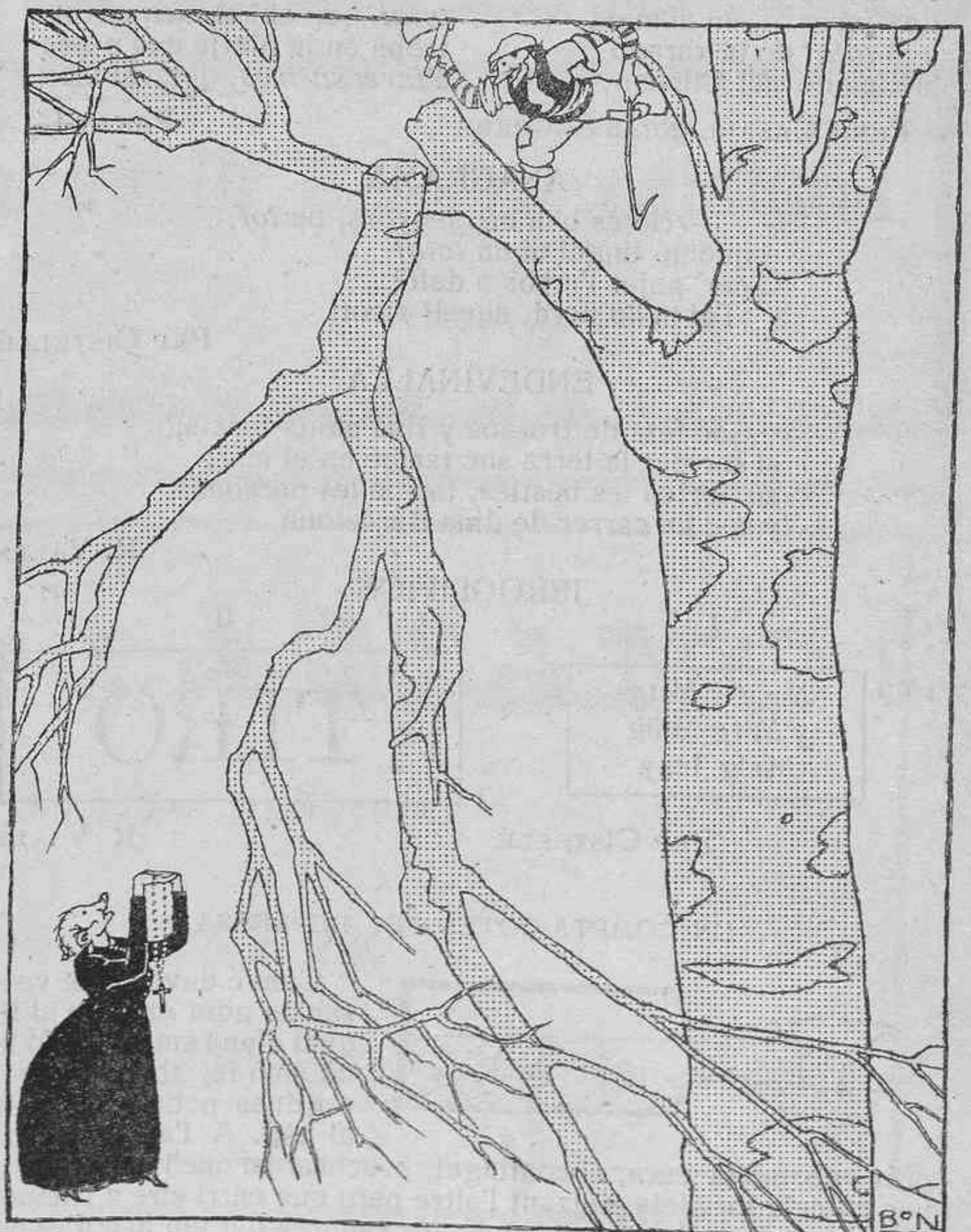
¡Quin gasto d'Aigua de Colonia!

Anoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

DAVANT LA LLUITA

—Aquet conflicte ferroviari l'hem de veure ab sentiment els amics del Progrés...
—¡Oh, jo estic suscrit a l'*Intransigente* y també ho sento!

TARDOR

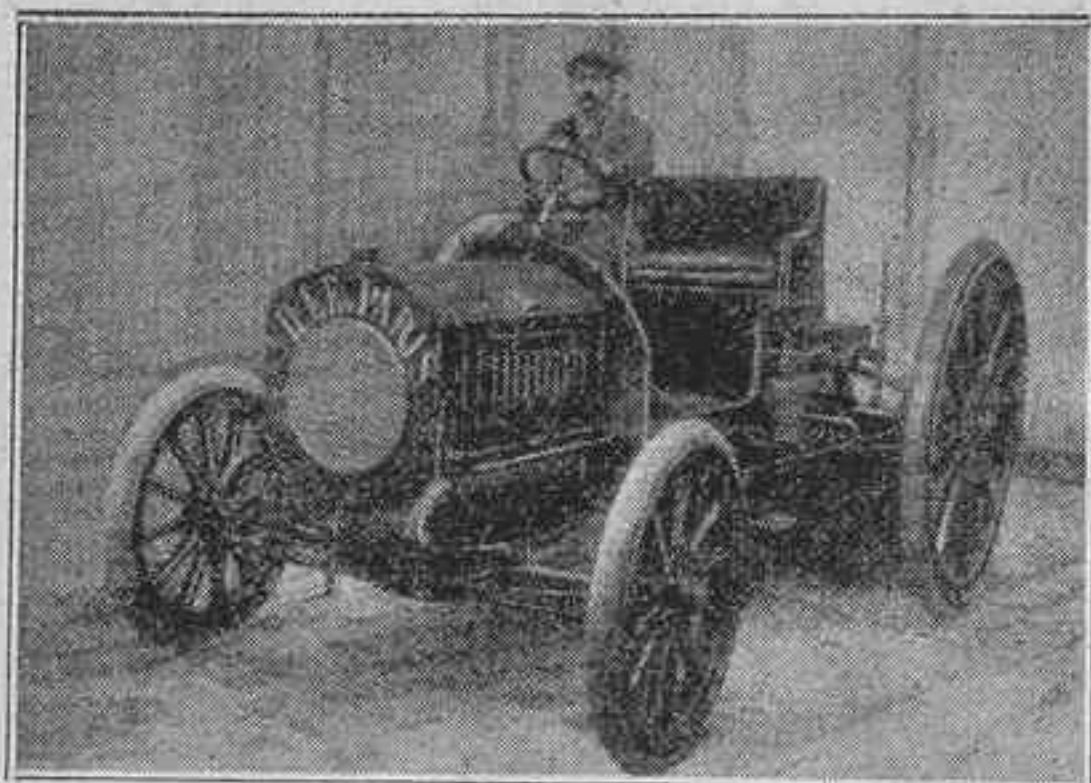
—¡Ai, Senyor, tot cambia en aquet món!... Abans, en aquet temps, vèiem la caiguda de la fulla, y, ara, té... ¡la caiguda de la sòca!

CIENCIAS Y PACIENCIAS

AUTOMOBIL PERA ESCOMBRAR ELS CARRERS

S'ha inaugurat a París, darrerament, y sembla que dona resultats immillorables. El rodet-escombra va aplicat en la part posterior del cotxe y la caixa davantera despedeix contínuament un ruixim d'aigua que al caure damunt del paviment priva de que s'aixequi pols, lo qual no deixa d'esser una comoditat pera els vianants.

Del calaix d'un sabi

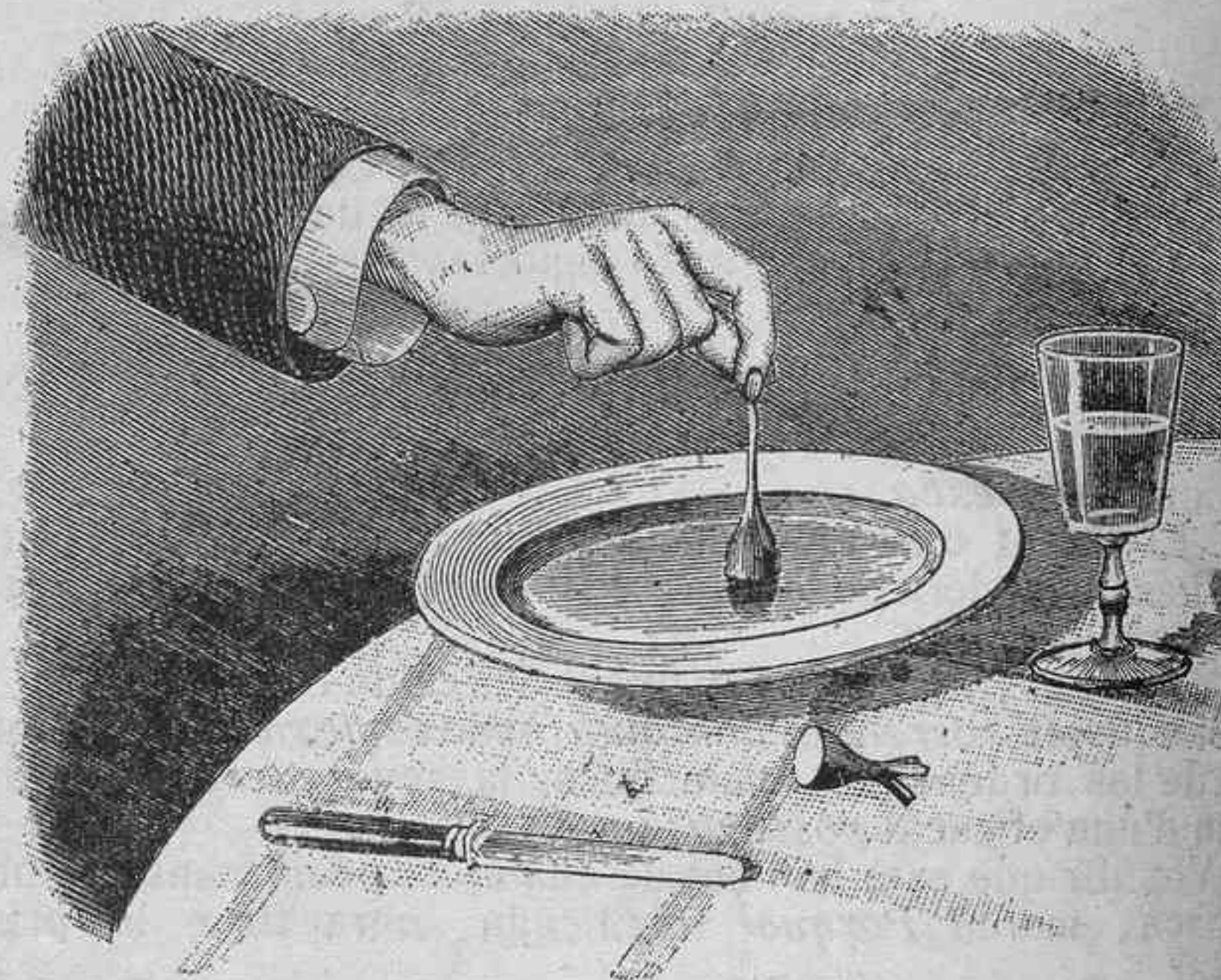
EL RAVE MIRACULÓS

Acaben de portar els entreteniments (*entremesos*) a taula. Agafarem un rave sencer y un plat, y preguntarem a un dels senyors convidats:

—¿Còm se les arreglaria, vostè, pera aixecar aquet plat ab aquet rave?—

El convidat se quedarà ab un pam de boca badada, y, després de molt rumiar, se donarà per vensut.

Aleshores li demostrarem que no hi hà res més facil que la realisació de l'experiment anunciat.

Tallarem el rave pel mitg, horitzontalment, y la part punxada, o sia la contraria a la de les fulles, la buidarem una mica ab un ganivet. Desseguida aplicarem aquet mitg rave, per la banda tallada, al plat, procurant que ajusti perfectament per tots cantons, de modo que no hi pugui entrar gens d'aire, y fregarem, lleugerament, una estoneta, després de lo qual, agafant el rave (mai per les fulles, sempre per la quia), podrem, davant l'admiració dels sorpresos comensals, aixecar el plat enlaire.

Nota.—Els raves fregits no serveixen pera fer aquet curiós experiment.

SOLUCIONS als darrers Trenca-caps

A la Xarada I: *Maria*.—A la Xarada II: *Canari*.—A l'Anagrama: *Camí-Amic*.—A la Conversa: *Calamar*.—Al Jeroglífic I: *Canya americana*.—Al Jeroglífic II: *Descans dominical*.

TRENCA-CAPS

XARADES

I

Part del món es la primera; dos-inversa, un aliment, y el total de la xarada la xina de càl Climent.

PERE CASABLANCAS SAGRERA

II

Dos-prima si es hu-tercera, total, que ahí el meu nebot trobà en la platja una pessa d'inversa-tres, que val molt.

PAKAT-ILLA

ANAGRAMA

—¿No es ben bé, senyors, un tot, que no tingui ni un total per' pujar l'arròs a dalt?... ¡Tot m'ho perd, aquell xicot!

PEP CISTELLÉ

ENDEVINALLA

Soc feta de trossos y tinc molts forats; si soc per la terra soc també en el mar; en porten les besties, també les persones, y soc un carrer de dins Barcelona.

R. VALLS

JEROGLIFICS

I

Maig y Mitg
y Mitg Maig
Maig Juny

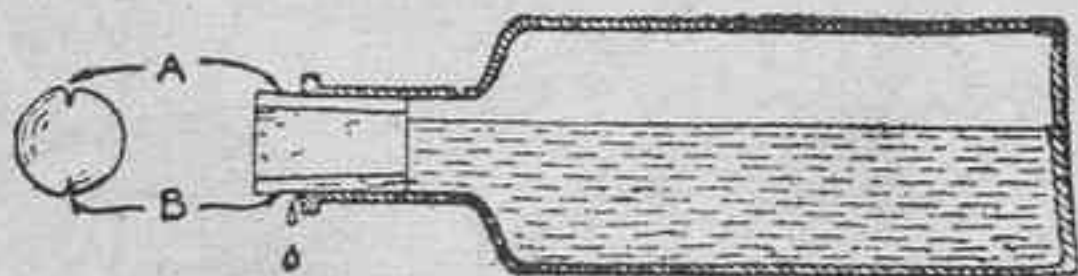
PEP CISTELLÉ

II

TIRO

R. VALLS

UN COMPTA-GOTES FET DEPRESSA

Convé de vegades versar de gota en gota el liquid d'una ampolla. No hi hà sinó fer ab un ganivet dues petites ranures al tap. A l'abocar, després ab molta cura, el contingut, procurarem que'l liquid passi per un dels foradets, deixant l'altre pera que entri aire a l'ampolla. Si's tracta d'aigua o alcools, les ranures del tap han d'esser molt petites; si el contingut es oli o liquids aixaropats, aleshores els talls hauran d'esser bastant més pronunciats.

després ab molta cura, el contingut, procurarem que'l liquid passi per un dels foradets, deixant l'altre pera que entri aire a l'ampolla. Si's tracta d'aigua o alcools, les ranures del tap han d'esser molt petites; si el contingut es oli o liquids aixaropats, aleshores els talls hauran d'esser bastant més pronunciats.

RESPOSTES PAGADES

J. B. P., A. Orioletmus, F. B., A. O. Cervera, Carme S. y V., S. A. y C., Lluís G. Salvador, Dolors Mont, J. A., A. M. (París), J. Pons y Martorell, Joan Rocabert, Roser Jofre y Gupi, Valmiki, Josep R. F., P. S. y M., P. C. y F. (Sant Feliu de Guixols), A. O., J. V. y J., J. F. y R., P. R. y F., Victor Canigó, R. Pamonicas, J. V. y B., R. R. y Ll., Josep Monclús, J. Umbert, F. Cana, Rodamon, J. P. y C.: Rebuts els originals que envien ab destí a l'Almanac, y tantes mercès.

E. Vilaret: Esperava que'l final tindria més punta, una punta satírica y ben cómica contra'l sabi salamanquí.—E. Eroles: Es poqueta cosa, y la poqueta cosa molt trista y mal escrita.—Ramon Segarra: Ja'ls coneixiem aquets experiments. El dibuix y el xisto, magrets.—Canari: Els dibuixos han de venir en tinta bona. Ah, ¡y ben fets!—V. Castanys: Els d'avui tenen mans fins a cert punt, però no tenen *todo lo que hay que tener*. Dibuixi, dibuixi forsa pera vostè mateix y procuri encarrilar bé les disposicions artístiques que soc el primer en reconèixerli.—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Rebut, y gracies.—Lluís Boixader: Les caricatures que m'envia mansegen.—Igual-Metro: Farem la tria corresponent y, si totes van bé, millor.—Pere Queraltó Tolosa: Vaja, pera que no digui, allà và:

A UNA ROSSA

«Desde que jo't vaig conèixer
rossa hermosa com fil d'or;
buides sento mes entranyes,
puig tu'm vas robar el cor».
(¡Lladres!)

«La tristor que'm corsecava,
també, Carmeta, he perdut;
y sols sento per mes venes
tot lo foc de joventut».
(¡Bomberos!)

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

EPISODIOS NACIONALES

Serie final

OBRA NUEVA

CÁNOVAS

B. PÉREZ GALDÓS

Un tomo: Ptas. 2

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMO 115

MANÓN LESCAUT

por el ABATE PRÉVOST

Ptas. 0'50

La ciudad de Barcelona

ITINERARIOS PRÁCTICOS

Guía *LOP*

Ptas. 2'50

Les cent millors poesies de la llengua catalana

Triades per M. MOLINE Y BRASES

Preu: UNA Pta.

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-Enciclopedia de la vida práctica, para 1913

APARECERÁ EN BREVE

Pueden nuestros corresponsales formular pedido.

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

LA GUARDA-BARRERA

—Vint trens del matí al vespre. Cada tren, centenars de viatgers. Y jo advertint el perill de tantes vides .. ¡per quatre rals diaris!..